

Havisten zijn geen mislukte vwo'ers

ALEID TRUIJENS

Lotingen zijn goed voor de reputatie van een school

Een plechtig moment: de brief van je toekomstige middelbare school valt op de mat. Je hebt met je ouders zes open dagen bezocht. Al die scholen deden ontzettend hun best om de vrolijkste en gezelligste school te zijn. Bandjes in de kantine, spectaculaire proefjes in het scheikundelokaal - allemaal om jou te werven. Na lang dubben, heb je de allerbeste school gekozen. Met kloppend hart scheur je de brief open. Uitgeloot! Wat een domper. Het zoeken kan opnieuw beginnen. Terwijl alle populaire scholen in de stad al bomvol zitten. Dat wordt dus B-keus.

Elk jaar hetzelfde drama in de grote steden: een run op de populaire, prestigieuze - en 'witte' - middelbare scholen en honderden uitgelote, teleurgestelde twaalfjarigen. Scholen slagen er maar niet in hun aanbod op de vraag af te stemmen. Amsterdam had dit jaar 824 inschrijvingen te veel.

Zo'n vijf jaar geleden werd er vooral

geknokt voor de poorten van de categorale gymnasia. Die roep van de bovenkant van de markt werd verstaan. Overal verrezen nieuwe gymnasia, technasia en tweeklassige vwo's. Amsterdam kreeg er twee gymnasia bij en twee super-vwo's voor getalenteerde leerlingen: Hyperion in Amsterdam-Noord en Excellius in Amsterdam-Zuidoost. 'Je stijgt boven iedereen uit!' is de slogan waarmee Excellius werft. Prachtig, deze ruimte voor slimmeriken, en nu eens niet in de reservaten van de elite.

Maar nu zijn de havo-leerlingen de klos. Je zou toch zeggen: met een havo-advies en een citoscore van rond de 540 kun je zo'n beetje overal terecht. Zo niet in Amsterdam. Los van het aantal uitgelotenen op favoriete scholen, heeft de stad dit jaar een tekort van 365 havo-plaatsen. Daarvoor zal nog wel een oplossing komen, maar het is raar.

Het tekort is door de scholen zelf gecreëerd. Zo stootte het Amsterdams Lyceum, een grote scholengemeenschap, eerst het mavo af en vervolgens het havo. Het St. Nicolaaslyceum, een vwo-havo, neemt vrijwel alleen nog kinderen met een havo-vwo-advies aan, geen 'gewone' havisten. Lodewijk Asscher spreekt er schande van, maar kan er weinig tegen beginnen. Kennelijk is een gemeente niet bij machte om afstemming van vraag en aanbod af te dwingen. De besturen zijn autonoom.

Het is goed voor het prestige van je school, alleen vwo-leerlingen. Prettiger werken ook met die slimme, kansrijke en beschaafde kinderen. En als je wél een havo-afdeling houdt, maar geen havo-kinderen aanneemt, kun je je havo gebruiken als eigen afvalbak; zo creëer je een 'excellente' havo met weinig gezakten en scoor je hoog in de schoolprestatie lijsten.

Het is handig om de schaarste in stand te houden. Lotingen zijn goed

voor je reputatie; een school waar het storm loopt, moet wel geweldig zijn. Bovendien kun je alle klassen tot de nok toe vullen, wat gunstig is voor het budget. Scholen die met halflege klassen zitten, zijn duur uit. Maar die profiteren weer van de toestroom van kinderen die elders zijn uitgeloot.

Een andere reden voor het gebrek aan havo-plaatsen is het al jaren toenemende aantal verwijzingen, door de basisscholen, naar havo/vwo. Ging jarenlang 60 procent van de achtstegroepers naar het vmbo en 40 procent naar havo/vwo, nu is het bijna 50/50. Zijn twaalfjarigen ineens slimmer? Nee, want de citoscores gaan niet omhoog. De examencijfers op havo en vwo dalen wél en het aantal gezakten stijgt.

Vermoedelijk bezwijken veel leerkrachten voor de druk van ouders, die hun kind per se niet op het vmbo willen hebben. Toen dit schooltype werd opgericht, was de hoop dat de komst van de mavo het imago van het lager beroepsonderwijs zou verbeteren. Het omgekeerde gebeurde: het vmbo-t kreeg een slechtere naam dan de oude mavo. Er kwam een akelige tweedeling in het onderwijs, die werd versterkt door het vertrek van de mavo's uit de betere buurten. En nu doet dezelfde ontwikkeling zich dus voor bij de havo's.

Hoogste tijd voor een categorale havo. De Onderwijsraad vindt dat het makkelijker moet worden om scholen op te richten. Laten we beginnen met havo's die doen wat ze moeten doen: een goede havo zijn. Lijkt me ook fijner voor leerlingen: een school waar je geen mislukte vwo'er bent, geen dommerdje, geen potentiële mavo-klant, maar gewoon een havist. Er is een markt voor.